

Taxon Astrantia major

Název taxonu	Astrantia major
Vědecký název taxonu	Astrantia major
Jména autorů, kteří taxon p...	Linné (1753)
Český název	jarmanka větší
Synonyma (zahradnický pou..	Astrantia involucrata DallaTorre & Sarnt h., Astrantia carinthiaca Hoppe
Autor	Jiří Uher (ji_uher@unknown.cz)
Kategorie	Odrůda
Vnitrodruhové jednotky	subsp. involucrata Koch
Nadřazená kategorie	Astrantia

Biogeografické regiony

Biogeografické regiony	Holartická květenná říše, Cirkumboreální oblast a Atlanticko-eurosibiřská oblast
Biogeografické regiony - po..	v lesnatém podhůří středoevropských a východoevropských hor

Zařazení

Fytocenologický původ	ptenofylofyt, orgadofyt, telmatofyt - světlé listnaté lesy a křoviny, mokré podhorské louky, jen zřídka nad 1000 m n.m.
Pěstitelská skupina	Trvalka zatahující
Životní forma	Hemikryptofyt
Zařazení podle původu, nár...	Diza - divoce rostoucí trvalka záhonového charakteru

Popisné a identifikační znaky

Habitus	trsnatě vzpřímená trvalka obvykle do 0.6 m vysoká, kompaktní olistění, vzdušná květenství
Kořen	početné svazčité kořeny z krátkých silných podzemních oddenků
Výhony	přímé a tenké, často nevětvené, někdy až metr vysoké, sporadicky olistěné, mělce rýhované, lysé
Listy	přizemní dlouze řapíkaté, hluboce 3-5 (7) dílné a přes 0.1 m široké, lodyžní zpravidla třídílné, s úkrojky ostře a štětinatě zubatými až téměř laločnatými
Květenství	složené okolíky s okolíčky podpíranými pohlednými zelenobílými až purpurově probarvenými, kožovitými (!) listeny zděli květních stopek (subsp. major) anebo výrazně delšími (subsp. involucrata)
Květy	drobné, různobalné, oboupohlavné nebo samčí, volnoplátéčné, pětičetné, zelenavé, s dlouhými čnělkami

Opylovací poměry	Samosprašná
Plody	elipčité dvounažky bez karpoforu, rozpadavé ve světle hnědá, hrotnatými výrůstky pokrytá merikarpia bez okrasné hodnoty
Semena	vysévají se skarifikovaná merikarpia
Možnost záměny taxonu (+..	zaměnitelná s alpskými <i>A. carniolica</i> Schultz nebo <i>A. bavarica</i> Wulf. (obě útlé s přizemními listy rovněž pětídílnými), <i>A. minor</i> L. (neméně útlá s listy až devítídílnými), případně s kavkazskou <i>A. maxima</i> Pall. (robustní s přizemními listy třídílnými), všechny s blanitými listeny
Dlouhověkost	dlouhověká
Doba rašení	Na jaře rašící (IV)

Doba kvetení

Začátek doby kvetení	Červen
Konec doby kvetení	Srpen
Doba kvetení - poznámka	v nížinách za dostatku vody často již ku konci května

Nároky na stanoviště

Faktor světla - slunce	✓
Faktor světla - polostín	✓
Faktor světla - stín	✓
Faktor světla - poznámka	přízpůsobivý taxon, na slunci jen za dostatku vody
Faktor vody	mezofyt až hygrofyt
Faktor půdy	bohatá živinami, neutrální nebo slabě kyselá (pH 6.0 - 7.0) s vyšším podílem organické složky

Užitné vlastnosti

Období hlavního estetického...	celoročně včetně doby kvetení
Použití - pro trvalky	PD - Porost dřevin, OPD - Okraj porostu dřevin, VPp - Volné plochy přírodě blízkého charakteru, VPz - Volné plochy záhonového charakteru, Z - Záhon a OV - Okraj vody
Použití - pro trvalky - pozná..	GR 2 abs GR 2 hs Fr 3 abs (polostinná /stinná stanoviště, vlhké půdy)
Choroby a škůdci	askomycety (<i>Asterina</i> , <i>Mollisia</i> , <i>Leptosphaeria</i> , <i>Colletotrichum</i>) a rzi rodu <i>Puccinia</i> ; ze škůdců háďátka (<i>Meloidogyne</i> , <i>Pratylenchus</i> , <i>Aphelenchoides</i>), mandelinky (<i>Oomorphus</i>), krásněnky (<i>Agonopterix</i>).
Doporučený spon pro výsad..	v parkových výsadbách 5-9 rostlin na m ² (pro rychlejší zapojení až 10 rostlin na m ²); také kultury k řezu 6 rostlin na m

Množení

Množení	Předpěstování sadby, Dělení trsů a „in vitro“ (mikropropagace)
Množení - poznámka	výsev skarifikovaného a stratifikovaného (2°C po šest týdnů) osiva (cca 8 g pro tisíc rostlin); dělení trsů časně zjara s výsadbou na záhony
Mezihrnky	8 cm hrnky / sadbovače cca osm týdnů po výsevu
Konečné hrnky	kontejnery 10-12 cm
Retardace	ne
Květní tvorba	exaktní data dosud chybí; nutná je vernalizace (šest týdnů 4°C-6°C)
Doba kultivace	dopěstované rostliny kvetou druhým rokem po výsadbě
Odrůdy	na dvacet odrůd lišících se vybarvením podkvětních listů (zelenobílé 'Sue Barness', 'Snowstar', růžové 'Claret', 'Rosa-Lee', vínově červené 'Hadspen Blood', 'Lars', 'Margery Fish', 'Moulin Rouge', 'Elmblut', 'Roma', 'Primadonna'; také pestrolisté ('Sunningdale Var.'), vedle toho hybridy s A. maxima ('Berendienstamm'). Nejprodávanější odrůdy k řezu 'Roma', 'Snowstar', 'Rosea', 'Claret', 'Abbey Road' a 'Rosita' (VBN 2005); trvanlivost řezaných stonků ve vodě cca 6-8 dní, po ošetření kvarterními solemi nejvýše 8-10 dní, příliš časně řezaná květenství vadnou

Celky sbírek

Celky sbírek v areálu ZF

- [Labyrint zahrad / Unspecified \(stinná zahrada\)](#)

Celky sbírek - poznámka

Labyrint, stinná zahrada: 'Roma', 'Shaggy'

Ostatní

Výsev/výsadba na stanoviš...	'Roma', 'Shaggy' - VI/2023
Dodavatel	'Roma', 'Shaggy' - Trvalky Semanín
VBN statistiky	1990: 88. pozice mezi řezanými květinami, 2 476 000 prod. kvetoucích stonků s obratem 0.51 mil.Hfl; 2000: 128. pozice, ale 4 318 000 stonků (z toho zhruba polovina 'Roma') s obratem 0.86 mil.eur
Odkazy	• Yelin Aeschlimann Stephan: Astrantia. Neue Sterne für das Staudenbeet. In: Garten Praxis, 2016, 42, 5, s. 9 - 14.

Grafické přílohy

